

Forskningsrådet må ikke svekkes

Det Norske Videnskaps-Akademi

The Norwegian Academy
of Science and Letters

Lise Øvreås

*Preses, Det Norske Videnskaps-Akademi, og professor i geomikrobiologi,
Universitetet i Bergen*

Terje Lohndal

*Vise-preses, Det Norske Videnskaps-Akademi, og professor i engelsk
språkvitenskap, NTNU. For tiden også prodekan for forskning og formidling ved
Det humanistiske fakultetet, NTNU.*

Kenneth Ruud

*Vise-preses, Det Norske Videnskaps-Akademi, og professor i kjemi, Universitetet i
Tromsø, Norges Arktiske Universitet. Administrerende direktør ved Forsvarets
Forskningsinstitutt.*

Gunn Elisabeth Birkelund

*Generalsekretær, Det Norske Videnskaps-Akademi, og professor i sosiologi,
Universitetet i Oslo.*

Kronikk i Aftenposten 13. juni 2022.

<https://www.aftenposten.no/meninger/debatt/i/Kz5j35/forskningsraadet-maa-ikke-svekkes>

Det Norske Videnskaps-Akademi ser med stor bekymring på de siste ukers utvikling rundt Norges forskningsråd.

Selv om bevilgningsnivået fra regjeringen opprettholdes og Stortinget innvilger en fullmakt som gir mulighet til mer fleksibel bruk av pengene, vil tiltakene som nå gjennomføres, ha potensial til å gjøre stor skade på norsk forskning over flere år.

Det er viktig å sikre at disse prosessene ikke svekker norsk forskning på kort og lang sikt.

Grunnforskning bidrar til nyskaping

Norge er avhengig av et sterkt og velfungerende forskningsråd for å sikre høy kvalitet i forskning og nyskaping både nasjonalt og internasjonalt. Vi er dypt bekymret for konsekvensene av de tiltakene som nå foreslås, særlig for grunnforskningen og rekruttering til forskning.

Grunnforskning er nysgjerrighetsdrevet forskning basert på faglige spørsmål, uten tanke på umiddelbar anvendelse. Like fullt hviler det meste av dagens samfunn og verdiskaping på tidligere tiders grunnforskning, slik utviklingen av vaksiner mot covid-19 viste.

Grunnforskning er svært viktig for at vi skal lykkes med det grønne skiftet og omstillingen av det norske samfunnet, og for kunnskapsdannelsen i Norge mer generelt.

Langsiktige konsekvenser for norsk forskning

Mange fagområder er avhengige av finansiering fra Forskningsrådet.

Fire dekaner ved humanistiske fakulteter har uttrykt stor bekymring for sine fagfelter ([Aftenposten 23. mai](#)). Det er en bekymring som også kan overføres til mange andre fagområder.

En sterk reduksjon i Forskningsrådets aktivitetsnivå de nærmeste årene vil føre til mindre forskning i Norge i lang tid fremover. Dette står i sterk kontrast til regjeringens ambisjoner i Hurdals-plattformen.

Tapte talenter

Forskningsmidler brukes i stor grad til lønn til stipendiater, postdoktorer og forskere. De midlertidig ansatte representerer de nye generasjonene av vitenskapelig ansatte ved universitetene, høyskolene og forskningsinstituttene. Utdanning av forskere er en investering i fremtiden gjennom å gi landet nødvendig kompetanse for å være rustet for det ukjente som kommer.

Vi trenger at de dyktigste talentene ønsker seg inn i forskningen. Vi trenger å fortsette å tiltrekke oss dyktige internasjonale forskerrekrutter. Samtidig vet vi at dette er en karrierevei fylt med betydelig grad av usikkerhet og uforutsigbarhet. Situasjonen i Forskningsrådet har forsterket dette, slik den unge forskeren Ingvild Bjerke [beskrev](#) i Aftenposten 31. mai.

Mobilitetsstipend og Unge forskertalent-prosjekter er spesielt viktig for dem som er i oppstarten av en vitenskapelig karriere. Unge talenter har i mange tilfeller ikke anledning til å vente et år. Norsk forskning risikerer dermed å miste årskull med dyktige forskere.

Tapt internasjonalt renommé

Mange internasjonale oppslag, inkludert i det anerkjente tidsskriftet [Science](#), skaper for tiden inntrykk av at Norge ikke er stedet å søke seg til hvis man ønsker en vitenskapelig karriere. Mange av oss blir kontaktet av kolleger som ikke kan forstå at dette skjer i Norge.

Vi er dypt bekymret for langtidseffekten av det som skjer nå. Et hvileskjær i forskningsaktiviteten er svært skadelig.

Forskningsrådet har de senere årene fått en rekke kutt. Som Aftenposten med flere [har belyst](#), er det flere årsaker til dette. Samtidig har det vært et politisk ønske at aktivitetsnivået skulle opprettholdes. Alle forstår at dette er umulig uten å påføre seg selv en økonomisk blåmandag.

Regjeringen kan utvise handlekraft dersom den tilbakefører de kuttene som den forrige regjeringen gjorde i Forskningsrådets budsjetter. Dette må gjøres samtidig som man rydder opp i økonomien.

Utvis klokskap

Vi ber regjeringen og Forskningsrådets interimsstyre utøve klokskap i det pågående arbeidet og erkjenne at det eksisterer en skjør balanse i dagens forskningssystem.

Den viktigste oppgaven må være ikke å svekke Forskningsrådet og dets essensielle rolle i det norske forskningslandskapet.

Vi er glade for regjeringens forslag om en fullmakt til Stortinget som gir mer fleksibilitet i bruk av pengene. Samtidig er dette langt fra nok. Vår anbefaling til regjeringen i det videre arbeidet er at den tilbakefører tidligere kutt for å motvirke en sterk nedgang i aktivitet.

Dersom det likevel må skjæres ned, bør det nye interimsstyret sørge for at reduksjonen i aktivitet tas over lengst mulig tid. Og vi vil sterkt oppfordre til å prioritere midler til de unge forskerne.